

Α΄ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟ

(ΞΑΝΘΗ, 6-9 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1983)

Τό Δημοκρίτειο Ίωβηλαῖο, οἱ 25 αἰῶνες ἀπό τή γέννηση τοῦ φιλοσόφου, ἐρωτάστηκε μέ τίς ἐπιστημονικές ἐκδηλώσεις τοῦ Α΄ Διεθνούς Συνεδρίου γιά τόν Δημόκριτο, πού ὠργάνωσε στή γενετήριά του τό Διεθνές Δημοκρίτειο Ίδρυμα τῆς Ξάνθης μέ τή συμπαράσταση τῆς UNESCO καί τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καί Ἐπιστημῶν. Οἱ ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στίς αἴθουσες τοῦ Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης ἀπό 6 ἕως 9 Ὀκτωβρίου 1983 μέ ἀθρόα συμμετοχή ἐλλήνων καί ξένων ἐπιστημόνων.

Τό θεματολόγιο τοῦ Συνεδρίου εἶχε τρεῖς μεγάλες ἐνότητες:

- A. Φιλοσοφία καί ἐπιστήμη στό ἔργο τοῦ Δημοκρίτου.
- B. Ὁ Δημόκριτος καί ἡ μεταγενέστερη φιλοσοφία καί ἐπιστήμη.
 1. Ἑλληνική καί Ρωμαϊκή Ἀρχαιότητα.
 2. Μεσαίωνα (στό Βυζάντιο, στό Ἰσλάμ καί στή Δύση).
 3. Ἀναγέννηση καί νεώτερη ἐποχή.
- Γ. Ὁ Δημόκριτος σήμερα.

Τό εὔρος τῶν ἐνοτήτων αὐτῶν ἔδωσε τήν δυνατότητα νά φωτισθῇ ὁ πολυδιάστατος, ἀντιπροσωπευτικός τῆς ἐποχῆς του, στοχασμός τοῦ Ἀβδηρίτη σοφοῦ ἀπό ὅλες τίς πλευρές, καί νά ἀποτιμηθῇ ἡ ἀξία καί σημασία του γιά τή διαμόρφωση τῆς μετέπειτα φιλοσοφίας καί τήν ἐξέλιξη τῆς ἐπιστήμης μέχρι τίς ἡμέρες μας.

Οἱ ἀνακοινώσεις, πού θά δημοσιευθοῦν στά Πρακτικά τοῦ Συνεδρίου, κάλυψαν ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς φιλοσοφίας: ὄντολογία, γνωσιολογία, ἠθική, φιλοσοφία τῆς ἱστορίας, πολιτική φιλοσοφία, φιλοσοφία τῆς θρησκείας, δοξογραφία καί ἕνα πλήθος ἐπί μέρους ἐπιστημῶν: Μαθηματικά, ἀστρονομία, φυσική, μετεωρολογία, ἐμβρυολογία, κοινωνιολογία, ψυχολογία, ποίηση, γλωσσολογία, πρόβαλαν ἀνάγλυψη τῆ Δημοκρίτεια μεγαλοφυΐα, ἀνεξάντλητη πηγή καί ἔναυσμα διαρκοῦς προβληματισμοῦ, καί συνέβαλαν στήν ἀποκατάσταση αὐτοῦ τοῦ παρανοημένου, συχνά, γίγαντα τοῦ πνεύματος.

Οἱ «ἐπαναλήψεις» ξεπερασμένων πιά ἐρμηνευτικῶν ἀναχρονισμῶν τῆς Δημοκρίτειας θεωρίας, οἱ «κομψές» ἀλλά κενές παρουσιάσεις, πού συνήθως φαιδρύνουν τήν ἐπιστημονική σοβαρότητα τῶν συνεδρίων, καί οἱ προχειρολογίες συμμετοχῶν τῆς τελευταίας στιγμῆς δέ σημειώθηκαν στό Συνέδριο τῆς Ξάνθης παρά σάν ἐξαίρεση. Οἱ ἀνακοινώσεις ἐλλήνων καί ξένων συνέδρων ἦσαν στήν πλειονότητά τους πρωτότυπες καί οὐσιαστικές μέ βάθος καί γνώση τοῦ ἀντικειμένου τους, καί σοβαρό προβληματισμό.

Ἀκόμη καί οἱ γενικές, τύπου πανεπιστημιακῶν παραδόσεων, ἀνακοινώσεις, χωρίς πρωτότυπες θέσεις — συνόψεις στήν πραγματικότητα ἐρευνητικῶν πορισμάτων καί ἐρμηνειῶν προγενεστέρων ἐργασιῶν, ἀν καί χωρίς σχετική, προφορική τουλάχιστον μνεῖα — ἀπέδωσαν καί αὐτές μέ σαφήνεια καί πιστότητα τήν ἀτομική θεωρία τοῦ Ἀβδηρίτη σοφοῦ καί ἀποκατέστησαν τήν διαστρεβλωμένη μορφή καί ὑπόληψή του.

Στό συνέδριο ἀντιπροσωπεύτηκαν τά περισσότερα ἀπό τά Ἀνώτατα Πνευματικά Ἰδρύματα τῆς Χώρας, ὅπως ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τά Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Πατρῶν, Θράκης, Ἰωαννίνων καί Κρήτης. Ἀπουσίαζαν ὅμως ἐκπρόσωποι τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου, τοῦ Κέντρου «ὁ Δημόκριτος» τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀτομικῆς Ἐνεργείας καί τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν.

Τήν Κύπρο ἐκπροσώπησαν ὁ διευθυντής τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου, Κώστας Χατζηστεφάνου, καί ὁ Πρόεδρος τῆς Φιλοσοφικῆς Ἐταιρίας Κύπρου, Κώστας Μιχαηλίδης.

Ἀπό τοὺς Ἕλληνες τῆς διασποράς συμμετεῖχαν μέ ἀνακοινώσεις, ἀπό τήν Εὐρώπη ὁ Λάμπρος Κουλουμπαρτίσης (Βρυξέλλες), καί ὁ Στ. Πάνου (Μόναχο), ἀπό τίς ΗΠΑ ὁ Ἀλέ-

ξανδρος Μουρελάτος (Austin Texas) και από τή Σοβιετική "Ένωση οί 'Ελληνικής καταγωγής Θεοχάρης Κεσσίδης, ό οποίος μάλιστα παρουσίασε τή σχετική μέ τή σπουδή του Δημοκρίτου ανακοίνωσή του στην έλληνική, και ό Andrei Lebedev, και οί δυό από τήν 'Ακαδημία 'Επιστημών τής Σοβιετικής 'Ενώσεως.

Τά ένδιάμεσα τών τριήμερων έντατικών έργασιών του Συνεδρίου έκάλυψαν θερμές έκδηλώσεις φιλοξενίας έκ μέρους τών τοπικών άρχών πρός τούς συνέδρους. 'Η 'Οργανωτική 'Επιτροπή δέν παρέλειψε, έξάλλου, και τήν έκδρομή, ως προσκύνημα στην ιδιαίτερη πατρίδα του Δημοκρίτου, τά 'Αβδήρα, 8 χιλιόμετρα από τήν Ξάνθη, όπου στο μοναδικό παραλιακό κεντράκι τής περιοχής ή Κοινότης 'Αβδήρων παρέθεσε γεύμα πρός τμήν τών συνέδρων, στους οποίους μετά τά επίδόρπια άπονεμήθηκαν και τιμητικά άναμνηστικά διπλώματα. 'Επακολούθησε ξενάγηση στους άρχαιολογικούς χώρους από τήν τοπική "Εφορο 'Αρχαιοτήτων.

'Η επίσκεψη του άρχαιολογικού χώρου τών 'Αβδήρων απέκτησε ένα ιδιαίτερο συναισθηματικό χρώμα, γιατί μάς έφερε σέ άμεση έπαφή μέ τον τόπο που περπάτησε ό μέγας φιλόσοφος, ό οποίος δέν παρέλειπε εύκαιρία νά υπενθυμίξη στους συνανθρώπους του τό κενόσπουδο που του προκαλούσε έντονη θυμηδία, τήν άκέραιη εύθύνη τους — τραγικό άλλα φυσικό επιγέννημα τής ανθρώπινης έλευθερίας τους — στη διαφέντευση τής τύχης τους, άλλα και στην προόσπιση τής κοινής μέ τούς συνανθρώπους τους και τον κόσμο όλόκληρο μοίρας τους, και νά καυτηριάξει τήν μετάθεση τών εύθυνών για τά δεινά τής ανθρωπότητας, τά όποια *«οὐ πάλαι, οὔτε νῦν θεοὶ ἀνθρώποισι δωρέονται ἀλλ' αὐτοὶ (οἱ ἴδιοι οἱ ἄνθρωποι) τοῖσδεσι ἐμπελάζουσι διά νόου τυφλότητα καὶ ἀγνωμοσύνην»*.

Κατά τήν καταληκτρία συνεδρία, και μετά από πρόταση τών συνέδρων καθηγητῶν Κων/νου Βουδούρη, 'Ανδρέα Ζαχαρίου, 'Αλ. Μουρελάτου και του Δρ Κώστα Χατζηστεφάνου κἀ., οί σύνεδροι όμόφωνα ένέκριναν τό ακόλουθο ψήφισμα:

«Οί σύνεδροι του Α' Διεθνούς Συνεδρίου για τό Δημόκριτο προσκυνητές τής γῆς που τον γέννησε, έραστές τής σοφίας του και μελετητές του έργου του, ύστερα από τή συμμετοχή μας στο Συνέδριο που οργανωσε τό Διεθνές Δημοκρίτειο 'Ιδρυμα στην Ξάνθη για τή μελέτη και προβολή του έργου του άθάνατου τέκνου τής Θράκης Δημοκρίτου, έκφράζουμε όμόψυχα τή βαθύτατη συγκίνησή μας για τή συμμετοχή μας αυτή και τίς θερμές εύχαριστίες μας πρός τή Διοικοῦσα 'Επιτροπή του Δημοκρειου 'Ιδρύματος για τήν πρωτοβουλία που είχε για τήν όργάνωση του Συνεδρίου και τή συγχαίρουμε, καθώς και τήν 'Οργανωτική 'Επιτροπή του Συνεδρίου, για τή λαμπρή πραγμάτωσή του.

'Επιπρόσθετα δηλώνουμε ότι είμαστε πρόθυμοι νά προσφέρουμε τίς ταπεινές μας ύπηρεσίες στο 'Ιδρυμα για τήν πραγματοποίηση τών σκοπών του, που αποβλέπουν στην προαγωγή τής φιλοσοφίας και τής έπιστημονικής έρευνας καθώς και στην διευκόλυνση τής επικοινωνίας μεταξύ τών λαών μέ βάση τό διάλογο, που βασίζεται στις άρχές τής έλευθερίας, τής δημοκρατίας, τής κοινωνικής δικαιοσύνης και προόδου και τής είρηνικής συμβιώσεως τών λαών.

Τέλος, ως έκφραστές του πνεύματος τής Δημοκρείταις φιλοσοφίας και σέ απόλυτη συμφωνία μέ τούς εύρύτερους σκοπούς του Δημοκρείτειου 'Ιδρύματος τασσόμεθα υπέρ τής είρηνικής και οικολογικά υπεύθυνης χρησιμοποίησης τής ατομικής ενεργείας (Ξάνθη, 9 'Οκτωβρίου 1983)».